

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Онуфрів Ярини Олегівни на тему:

«Композиційні основи ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів (на прикладі Українських Карпат)»,

представлену до захисту на здобуття

наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю

18.00.01 «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури»

у спеціалізовану вчену раду Д 35.052.11

у Національному університеті «Львівська політехніка»

На розгляд представлена дисертаційна робота Я.О. Онуфрів, котра складається з одного тому, включає всі необхідні розділи основного тексту дисертації, в складі якої присутні: вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел та додатки. Обсяг роботи становить – 308 сторінок, з них 151 сторінка основного тексту, 79 рисунків і таблиць на окремих аркушах, список використаних джерел з 231 найменування на 23 аркушах, 5 додатків на 55 сторінках. Також представлений автореферат на 23 сторінках. Дисертація та автореферат написані державною мовою.

Актуальність теми. Робота Онуфрів Ярини Олегівни «Композиційні основи ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів (на прикладі Українських Карпат)» є своєчасною і актуальною. Вона розроблена у відповідності до сучасних особливостей розвитку зимової рекреації в Українських Карпатах, але її результати є актуальними для природних умов Карпатської гірської системи та не обмежуються тільки внутрішньодержавним значенням. Актуальність дослідження визначається також:

- існуючим станом планування нових та реконструкції існуючих гірськолижних комплексів в Україні, котрий характеризується ігноруванням композиційних властивостей природного ландшафту та необхідністю охорони унікальних природних комплексів,

- що, в свою чергу, потребує удосконалення методик аналізу композиції природного ландшафту та методичних основ формування ландшафтно-просторової композиції гірськолижних комплексів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Законодавчу базу дослідження становлять міжнародні конвенції, державні програми і законодавчі акти, серед яких основними є «Європейська ландшафтна конвенція» (2000р.) та «Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат» (2003р.). Тема дослідження відповідає науковому напрямку кафедри містобудування ІА НУ Львівської політехніки «Планування і реконструкція міст і територій». Дослідження виконано в межах НДР

кафедри «Розвиток рекреацій в Українських Карпатах», номер державної реєстрації 0113U005277.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукову новизну роботи становлять наступні положення:

вперше розглянуто проблему ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів в аспекті їх композиційної організації, визначено основні композиційні моделі гірськолижних комплексів в Карпатах та з'ясовано їхній просторовий зв'язок з природним ландшафтом;

сформовано прийоми ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів засобами архітектурної композиції;

розроблено рекомендації щодо ландшафтно-просторової організації та композиції гірськолижних комплексів;

удосконалено методику аналізу ландшафтно-просторової композиції гірськолижних комплексів;

уточнено термінологічний апарат дослідження та виділено основні елементи композиційної структури гірськолижного комплексу.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Результати дослідження можуть використані при проектуванні гірськолижних комплексів, виборі ділянки для їх проектування, реконструкції існуючих комплексів, а також у подальших дослідницьких працях та в навчальному процесі. Результати роботи також можуть бути враховані під час розроблення нормативних документів для проектування й планування рекреаційних територій та об'єктів, особливо розміщених у структурі гірських ландшафтів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації визначається застосованим комплексом традиційних наукових та сучасних теоретичних і практичних методів проведення наукових досліджень, частина з яких, до речі, поки ще не в повній мірі застосовується в архітектурі, зокрема SWOT аналіз, комп'ютерне моделювання за допомогою GIS та CAD програм, Інтернет - опитування тощо. Це є цінним вкладом здобувачки в розвиток методики композиційних досліджень.

Висока ступінь достовірності висновків і рекомендацій роботи базується на результатах аналізу практичного вітчизняного та іноземного досвіду формування гірськолижних комплексів, а також науково-теоретичних праць, документацій ЄС (конвенцій, вимог до проектування), вітчизняної законодавчої бази. Всього в роботі ретельно проаналізовано 17 гірськолижних комплексів Українських Карпат та 19 комплексів на території Словаччини, Польщі й Румунії, проведено актуальне соціологічне

опитування, достовірність основних положень дисертації апробовано при проектуванні гірськолижних комплексів в Карпатах.

Крім того, дослідження має **високий рівень апробації**, результати дослідження були оприлюднені на 8 всеукраїнських та міжнародних конференціях, **повною мірою висвітлені** у 14 наукових фахових виданнях України, Польщі й Естонії, з яких: 3 – у фахових виданнях України, що входять до затвердженого ДАК МОН України переліку наукових видань за спеціальністю 18.00.01, 3 – у наукових періодичних виданнях інших держав, 2 публікації – у розділі колективної монографії, а також у 6 інших публікаціях, матеріалах та тезах доповідей.

Слід відмітити логічну і чітку структуру дисертації, котра відображає продуктивну методику дослідження. У вступі розкрито загальні науково-практичні положення роботи, а саме – **актуальність теми**, зв'язок з науковими програмами, **методи дослідження** та його **наукова новизна**. Науково коректно сформульовано **мету** дослідження, яка узгоджується з назвою роботи. Конкретизовано **завдання дослідження**, що спрямовані на її досягнення. А також чітко окреслено **об'єкт та предмет** роботи. У логічному викладі представлено застосовані в роботі дослідницькі методи.

У першому розділі «**Стан та передумови дослідження ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів**» окреслено стан наукового опрацювання теми та сформовано теоретичну базу дослідження; визначено основні передумови та проаналізовано досвід формування ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів; уточнено трактування терміну «гірськолижний комплекс» та основні елементи його композиційної структури. В цілому головним результатом розділу є змістовне обґрунтування теоретичних і практичних передумов дослідження, підтвердження актуальності дослідження гірськолижних баз та закономірне визначення типів елементів композиційної структури гірськолижних комплексів. На жаль, у тексті першого розділу роботи зустрічаються неточності, технічні і змістовні помилки. Так, назва підрозділу 1.3. не відповідає його змісту, де фактично описаний досвід і методика проектування ГЛК.

У другому розділі «**Методичні основи дослідження ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів**» міститься опис особливостей застосування загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а також методів аналізу та оцінки ландшафтно-просторової композиції гірськолижних комплексів. З моєї точки зору, це найбільш вдалий розділ дисертації, який розкриває авторську методику проведення дослідження, а також висвітлює удосконалення методів аналізу та оцінки

ландшафтно-просторової композиції гірськолижних комплексів. Запропонована методика дослідження базується на чіткій і логічній послідовності етапів, системі застосованих існуючих загальнонаукових і спеціалізованих методів в залежності від цілі та масштабного рівня досліджуваного об'єкту. Вона відбувається в рамках єдиного принципу природовідповідності формування композиційного вирішення ГКЛ. Також, як вже позначалося раніше, автором опрацьована адаптація декількох методів для цілей композиційного дослідження. Використана методика дослідження є плідним вкладом здобувачки, на мій погляд вона також повноцінно може претендувати на її здобутки і наукову новизну.

У третьому розділі **«Ландшафтно-просторова композиція гірськолижних комплексів у Карпатах»** проаналізовано вітчизняний та іноземний досвід ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів у Карпатах. За підсумком роботи було визначено основні типи композиційних моделей ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів та здійснено їхній порівняльний аналіз. В цілому погоджуючись з основними положеннями розділу, слід відмітити, що в тексті п.3.1. власне опис ландшафтно-просторової композиції гірськолижних комплексів відсутній, а наведені загальні відомості про них, які деколи нагадують стиль викладення матеріалу у путівнику. Частина інформації міститься в таблицях і ілюстраціях, але цього недостатньо для повноти висвітлення матеріалу.

У четвертому розділі **«Ландшафтно-просторова композиція елементів гірськолижних комплексів в Українських Карпатах»** з'ясовано особливості впливу ландшафтних умов на композиційну організацію елементів гірськолижних комплексів, визначено наявні прийоми ландшафтно-просторової організації зони забудови ГЛК засобами архітектурної композиції та здійснено оцінку ландшафтно-просторової композиції вибраних ГЛК в Українських Карпатах. У підсумках розділу виявлено типові прийоми ландшафтно-просторової організації зони забудови ГЛК засобами архітектурної композиції, внаслідок SWOT-аналізу виявлено найслабші та сильні сторони композиційної організації простору ГЛК Українських Карпат. Слід відмітити, що це також цілісний і найбільш продуктивний розділ дослідження, в якому комплексний підхід до оцінки композиційного вирішення ГКЛ знайшов висвітлення і апробацію. Серед позитивних моментів виділяється покомпонентний аналіз взаємозв'язків між композиційною організацією гірськолижної бази та особливостями природного ландшафту (рис.4.5 та 4.6., сторінки 139, 141). Найбільшим здобутком автора, на мій погляд, є саме методика аналізу ландшафтно-просторової композиції ГЛК (стор. 182, таблиця 4.2) на основі адаптації

SWOT – аналізу, яка дає перспективи коригування архітектурно-просторових рішень ГЛК, але її опис відрізняється схематичністю, а результат не підтверджений розрахунками.

У п'ятому розділі **«Рекомендації щодо ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів Українських Карпат»** на підставі проведеного дослідження сформовано методичні і практичні рекомендації щодо формування ландшафтно-просторової композиції гірськолижних комплексів та визначено особливості їх застосування залежно від типу композиційної моделі гірськолижних комплексів.

Загальні висновки в дисертації налічують 8 положень і розкривають основні результати досліджень. Зміст та структура автореферату відповідають змісту дисертаційної роботи. При співставленні тексту дисертації та автореферату з точки зору його відповідності основним положенням і концептуальним висновкам самого дисертаційного дослідження розбіжностей не виявлено.

Слід відмітити великий обсяг дослідженого матеріалу, особисту участь авторки у натурних обстеженнях і в проектуванні. Представлений матеріал свідчить про високий рівень здобувача і здібність до глибоких і детальних наукових досліджень.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження. В цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Я.О. Онуфрив, варто висловити певні зауваження:

1. В підрозділі 4.3. явно йдеться про критерії оцінки, а не «Критерії та оцінку якості ландшафтно-просторової організації ГЛК» як зазначено у назві підрозділу. Таку оцінку за критеріями слід більш детально описати у визначених автором аспектах (зокрема, в табл. 4.2. на стор. 182): природоохоронному, гігієнічному, функціональному, економічному, психологічному та естетичному. Високо оцінюючи запропоновану методику, все ж таки визначаю, що її слід було детально висвітлити у цьому розділі, чітко роз'яснити запропоновані критерії оцінки кожного з аспектів, визначити їх якісні ознаки та можливі кількісні параметри оцінки. Відсутність цього дещо знижує рівень цінності запропонованої автором методики.
2. В межах дослідження визначено лише територіально-географічні обмеження, відсутні хронологічні, змістовні та ін. межі. Хоча змістовно робота обмежується планувально - просторовим рівнем композиції та об'ємно – просторовою композицією забудови, а силуетний аспект, система видових кадрів, композиційних районів тощо залишається за межами дослідження.

3. Ілюстративний матеріал повно представлений у дисертації, але в його подачі спостерігається явний перекіс. Значні змістовні ілюстрації і таблиці подані у невеликому форматі, не чітко читаються, а другорядний для роботи, лише зображувальний матеріал поданий у великому форматі, іноді на листах А3(рис.4.40; 4.41 -4.44 та інші). Це не полегшує сприйняття сутності роботи. Окремі важливі ілюстрації взагалі не коментуються у тексті роботи.

Зазначені зауваження не впливають на високий в цілому рівень дослідження, а разом з дискусійними моментами визначають перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Підсумовуючи вищесказане, можна дійти принципового висновку, що дисертація Онуфрів Ярини Олегівни «Композиційні основи ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів (на прикладі Українських Карпат)» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне науково-практичне завдання щодо досліджень та удосконалення ландшафтно-просторової організації гірськолижних комплексів в аспекті їх композиційної побудови. Це дає підстави для констатації вагомості даного дослідження для подальших опрацювань містобудівної, архітектурно-планувальної, нормативно-правової структури цих територій.

Оформлення дисертаційної роботи та автореферату в цілому, та з урахуванням вище зазначених зауважень, відповідає діючим нормативним документам. Робота Я. О. Онуфрів відповідає вимогам п.п. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань» ДАК МОН України, а її авторка, Ярина Олегівна Онуфрів - заслуговує присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.01 – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури.

Доктор архітектури, доцент,
завідувач кафедри архітектури будівель і споруд та дизайну
архітектурного середовища,
Харківського національного університету
міського господарства
імені О.М. Бекетова

Г.О. Осиченко

Підпис	<i>Осиченко Г.О.</i>
Засвідчую:	<i>Лозинський</i>
відд. кадрів	<i>ОЧ</i>
" 24 "	20 <i>14</i>

Лозинський О.Б.